

TANGAZO LA SERIKALI NA. 415 la tarehe 24/05/2024

SHERIA YA FEDHA ZA SERIKALI ZA MITAA
(SURA YA 290)

SHERIA NDOGO

(Imetengenezwa chini ya kifungu cha 16 (1))

SHERIA NDOGO YA USHURU WA MASOKO YA HALMASHAURI YA WILAYA YA SAME
YA MWAKA, 2024

Jina 1. Sheria Ndogo hii itajulikana kama Sheria
Ndogo ya Ushuru wa Masoko ya Halmashauri ya
Wilaya ya Same ya Mwaka 2024.

Matumizi 2. Sheria Ndogo hii itatumika katika eneo lote la
mamlaka ya halmashauri ya wilaya ya Same.

Tafsiri 3. Katika Sheria Ndogo hii isipokuwa kama
muktadha utahitaji vinginevyo:
“afisa mwidhiniwa” maana yake ni afisa yeyote wa
halmashauri aliyeteuliwa kusimamia utekelezaji
wa Sheria Ndogo hii;
“dalali” maana yake ni mtu yeyote anayeenza bidhaa za
sokoni kwa njia ya mnada kwa niaba ya
mwenye bidhaa kwa mujibu wa sheria na

taratibu za soko;

“halmashauri” maana yake ni halmashauri ya wilaya ya Same;

“kibali” maana yake ni idhini ya maandishi inayotolewa na halmashauri kwa mujibu Sheria Ndogo hiii;

“masoko” maana yake ni maeneo maalum ya biashara yalilotengwa na halmashauri kwa matumizi ya kuuzia au kununulia bidhaa;

“Mkurugenzi” maana yake ni Mkurugenzi wa halmashauri ya wilaya ya Same au afisa yeyote atakayeteuliwa kutekeleza majukumu ya Mkurugenzi;

“mfanyabiashara” maana yake ni mtu yeyote anayeenza bidhaa sokoni au gulioni kwa jumla au rejareja;

“mkuu wa soko” maana yake ni mtu yeyote aliyeteuliwa au aliyeajiriwa na halmashauri kusimamia shughuli zote katika soko;

Sura ya 290

“Sheria” maana yake ni sheria ya Fedha za Serikali za Mitaa;

“wadau wa soko” maana yake ni mfanyabiashara binafsi, vikundi vilivyoandikishwa katika kamati za wadau wa soko au gulio na kuwasilishwa kwa mkuu wa soko, au vyama

vya ushirika vinavyofanya shughuli za biashara
katika soko;

“wakala” maana yake ni mtu binafsi au kikundi cha
watu, kampuni au shirika ambalo limeteuliwa
na halmashauri kufanya kazi yoyote chini ya
Sheria Ndogo hizi kwa niaba ya halmashauri;

Wajibu wa
Halmashauri

4. Halmashauri itakuwa na wajibu wa-

(a) kukusanya ushuru na ada mbalimbali kutoka
kwa wafanyabiashara wa masoko, minada au
magulio;

(b) kuanzisha, kusimamia na kuendesha masoko
kwa mujibu wa Sheria Ndogo hizi;

(c) kuendeleza masoko;

(d) kusimamia usafi na usalama wa masoko;

(e) kusimamia ufikishaji wa huduma za kijamii
katika masoko;

(f) kugawa na kupangisha masoko kwa vyumba
au meza au vizimba;

(g) kutenga maeneo kwa ajili ya magulio; na

(h) kusajili wafanyabiashara wote katika
masoko yote ya Halmashauri.

Mkuu wa soko

5.-(1) Kutakuwa na mkuu wa soko

atakayeteuliwa na halmashauri kwa ajili ya kusimamia shughuli za uendelezaji wa soko pamoja na-

- (a) kusimamia ukusanyaji wa ushuru na ada mbalimbali kama zilivyoainishwa katika Jedwali la Pili la Sheria Ndogo hii;
- (b) kusimamia usajili wa wadau wa soko kwa kushirikiana na kamati ya wadau wa soko;
- (c) kuimarisha huduma za ulinzi, maji na umeme katika masoko;
- (d) kusimamia usafi na uondoshaji wa taka katika soko;
- (e) kuhakikisha kuwa bidhaa haziuzwi kwenye eneo ambalo haliruhusiwi kwa shughuli hiyo;
- (f) kuzuia ujenzi holela katika soko; na
- (g) kutekeleza majukumu mengine yoyote yatakayoagizwa na halmashauri.

(2) Bila kuathiri masharti ya kanuni ndogo ya (1), mkuu wa soko atakuwa na mamlaka ya kutoa kibali cha kutumia soko kwa mtu au mfanyabiashara yeyote atakayeomba kibali kwa mujibu wa Jedwali la Kwanza la Sheria Ndogo hizi.

Uteuzi wa wakala

6.-(1) Halmashauri itakuwa na mamlaka ya kuteua wakala kwa mujibu wa Sheria Ndogo hizi,

atawajibika katika uendeshaji wa soko kwa niaba ya halmashauri.

(2) Wakala atakayeteuliwa kwa mujibu wa Sheria Ndogo hii atasimamia shughuli za uendeshaji wa soko kwa kipindi cha mwaka mmoja kuanzia tarehe ya uteuzi wake.

Kamati ya wadau
wa soko

7.-(1) Kutakuwa na kamati ya wadau wa soko ambayo itaundwa na wadau wa soko kwa mujibu wa Sheria Ndogo hii.

(2) Wajumbe wa kamati ya wadau wa soko watakuwa ni mwenyekiti na katibu kutoka kila kikundi cha ushirika ndani ya soko.

(3) Kamati ya wadau wa soko itatakiwa kuweka utaratibu maalum wa kuwapata viongozi wake, kuwaondoa madarakani na uendeshaji wa shughuli zake na kuuwasilisha halmashauri.

(4) Vikao vya kamati ya wadau wa soko vitafanyika mara moja kila mwezi.

(5) Mkuu wa soko atakuwa katibu katika vikao vyote vya kamati ya wadau wa soko.

(6) Muda wa kamati ya wadau wa soko kuwa madarakani ni miaka mitatu.

Majukumu ya kamati **8.-** Kamati ya wadau wa soko itakuwa na majukumu yafuatayo:

- (a) kuhakiki biashara zinazoendeshwa katika soko;
- (b) kuboresha ustawi wa wadau wa soko;
- (c) kuhakikisha uwepo wa nidhamu katika shughuli za soko;
- (d) kuhakikisha wadau wote wa soko analipa ushuru na ada kwa mujibu wa Sheria Ndogo hii;
- (e) kukuza na kuendeleza mfumo wa biashara;
- (f) kuhakikisha kila eneo la mnada na soko linakuwa safi muda wote;
- (g) kutekeleza kazi nyingine watakazoelekezwa na mkuu wa soko kulingana na Sheria Ndogo hii; na
- (h) kuhakikisha ulinzi na usalama unakuwepo sokoni.

Usajili wa wadau **9.-** Mtu yeyote anayetaka kufanya biashara katika eneo la soko atatakiwa kusajiliwa na mkuu wa soko akishirikiana na kamati ya wadau wa soko kwa lengo la kumtambua na kumuorodhesha katika rejesta ya wadau wa soko.

Vikao vya kamati
ya soko

10.-(1) Kutakuwa na kikao cha kamati ya wadau wa soko kitakachofanyika mara moja kila mwezi ambapo mkuu wa soko atakuwa katibu wa kikao na mwenyekiti atachaguliwa miongoni mwa wajumbe wa kamati ya wadau wa soko.

(2) Kamati ya wadau inaweza kukutana kwa jinsi itakavyoona inafaa nje ya kikao cha kisheria kwa ajili ya kutekeleza maazimio yaliyoainishwa katika kikao cha kamati ya wadau wa soko.

Majukumu ya
wadau wa kamati
ya soko

11.- Kamati ya wadau wa soko itakuwa na majukumu yafuatayo:

- (a) kuhakiki biashara zinazoendeshwa katika soko;
- (b) kuboresha ustawi wa wadau wa soko;
- (c) kuhakikisha uwepo wa nidhamu katika shughuli za soko;
- (d) kuhakikisha wadau wote wa soko wanalipa ushuru na ada kwa mujibu wa Sheria Ndogo hii;
- (e) kukuza na kuendeleza mfumo wa biashara;
- (f) kuhakikisha kila eneo la mnada na soko linakuwa safi muda wote;
- (g) kuhakikisha ulinzi na usalama unakuwepo sokoni; na

(h) kutekeleza kazi nyingine watakazoelekezwa na mkuu wa soko kulingana na Sheria Ndogo hii.

Kamati ndogo

12.- Kamati ya wadau wa soko itaunda kamati ndogo zenye wajumbe watatu kutoka miongoni mwa wajumbe wa kamati ya wadau wa soko ambazo ni-

- (a) kamati ndogo ya utawala na biashara; na
- (b) kamati ndogo ya ulinzi na usalama

Kufuta kibali

13.-(1) Mkuu wa soko anaweza kufuta kibali kilichotolewa chini ya Sheria Ndogo hizi, baada ya kutoa notisi ya siku thelathini iwapo mwenye kibali hicho-

- (a) atakuwa na malimbikizo ya ada au ushuru;
- (b) atakuwa amesimamisha shughuli zake kwa miezi mitatu bila taarifa;
- (c) atakuwa na mwenendo unaokiuka masharti ya Sheria Ndogo hizi;
- (d) atawashawishi wafanyabiashara wengine kutofuata Sheria Ndogo hii au kusababisha uvunjaji wa amani; au
- (e) atatumia chumba, kibanda, meza au kizimba alichopanga kinyume na madhumuni ya

kufanyia biashara kama yalivyoainishwa kwenye mkataba wa upangishaji au maelekezo yatakayotolewa na halmashauri.

(2) Mfanyabiashara ambaye hatoridhika na uamuzi wa kufutiwa kibali anaweza kuwasilisha pingamizi lake kwa Mkurugenzi katika kipindi cha siku kumi na nne tangu tarehe ya kufutiwa kibali.

(3) Baada ya kupokea pingamizi, Mkurugenzi atatakiwa kutoa uamuzi wa pingamizi ndani ya siku saba tangu tarehe ya kupokea pingamizi husika.

Muda wa biashara

14.-(1) Soko litakuwa wazi siku zote kuanzia saa kumi na mbili kamili asubuhi hadi saa kumi na mbili kamili jioni .

(2) Mkuu wa soko, kwa kushauriana na Mkurugenzi anaweza kufunga soko kwa ajili ya matengenezo au sababu nyingine yoyote ya dharura pale itakapoonekana inafaa.

(3) Isipokuwa kwa sababu nyingine za dharura, mkuu wa soko hatakuwa na mamlaka ya kufunga soko kwa sababu za matengenezo isipokuwa tu baada ya kutoa notisi ya siku saba kwa wadau wa soko kuhusu kusudio la kufunga soko kwa ajili ya matengenezo.

Kibali cha
watumiaji wengine

15.-(1) Mtu au mfanyabiashara ambaye anataka kufanya biashara ambayo awali haikuwepo au haikuwa na eneo ndani ya soko ataomba kibali kwa mkuu wa soko na masharti ya aya ya 9 ya Sheria Ndogo hizi yatatumika

(2) Kibali hicho kitatolewa kwa mwombaji baada ya kulipa ada na kitadumu kwa muda wa mwaka mmoja toka siku ya kupewa.

(3) Mfanyabiashara atakayetaka kuendelea kufanya biashara katika soko mara baada ya kibali chake kwisha muda wa kutumika, atatakiwa kuomba tena kibali kingine kwa mkuu wa soko.

Usafi wa soko

16.-(1) Kila mfanyabiashara anayefanya biashara katika eneo la soko atawajibika kuweka eneo lake katika hali ya usafi wakati wote.

(2) Mkuu wa soko kwa kushirikiana na kamati ya wadau wa soko watapanga siku na muda wa kufunga soko mara moja kwa juma kwa ajili ya kufanya usafi wa jumla katika eneo lote la soko.

(3) Kila mfanyabiashara atatakiwa kuzingatia kanuni za afya.

(4) Kila mfanyabiashara katika soko atatakiwa kushiriki katika usafi wa jumla wa soko bila kukosa.

Uingizaji wa **17.-(1)** Bidhaa zote zitakazoingizwa katika soko
bidhaa sokoni zitatakiwa kuhifadhiwa kwenye makasha maalum ya
kusafirishia bidhaa.

(2) Ni marufuku kwa mkulima au
mfanyabiashara au dalali au mtu mwingine yeyote
kuingiza sokoni bidhaa zilizoharibika.

(3) Mtu atakayeingiza sokoni bidhaa
zilizofungwa kwa majani atakuwa ametenda kosa kwa
mujibu wa Sheria Ndogo hii.

Kodi ya **18.-(1)** Kila mfanyabishara katika soko atalipa
upangishwaji kodi ya upangishwaji kwa viwango ambavyo
vitapangwa na halmashauri.

(2) Kodi ya upangishwaji italipwa kwa
halmashauri au wakala wake

(3) Halmashauri itatoza kodi ya kupanga eneo la
biashara ambayo italipwa na mfanyabiashara yeyote
aliyesajiliwa kufanya biashara katika eneo la soko.

Marufuku **19.-** Itakuwa ni marufuku kwa mtu yeyote-
(a) kubandika tangazo au kubandua tangazo
lolote bila ya idhini ya mkuu wa soko;
(b) kuweka bendera ya chama chochote cha
siasa ndani ya eneo la soko;

- (c) kufanya shughuli za siasa ndani ya soko;
- (d) kutumia lugha ya matusi ndani ya soko;
- (e) kuharibu miundombinu ya soko;
- (f) kufanya shughuli yoyote kwenye eneo ambalo haliruhusiwi au halijajengwa kwa shughuli hiyo;
- (g) kupangisha kizimba au eneo la biashara kwa mfanyabiashara mwingine;
- (h) kufanya biashara nje ya eneo la soko;
- (i) kutupa takataka ovyo na kutiririsha maji machafu;
- (j) kufunga chumba cha biashara kwa madai ya kukitumia kama stoo au matumizi mengine yasiyoainishwa katika mkataba au leseni; au
- (k) kuwasha moto maeneo yasiyohusika ndani ya soko.

Huduma ya usafi,
ulinzi, maji na
umeme

20.- Kila mfanyabiashara katika soko atawajibika kugharamia huduma ya ulinzi, usafi, maji na umeme kulingana na mahitaji yake kila mwezi kufuatana na utaratibu utakaowekwa na kamati ya wadau wa soko.

Wajibu wa

21.- Kila mfanyabiashara katika eneo la soko

mfanyabishara

atakuwa na wajibu wa:

- (a) kusajiliwa na mkuu wa soko katika rejesta ya wadau wa soko;
- (b) kulinda na kuhifadhi miundombinu ya soko;
- (c) kufanya biashara katika maeneo yanayoruhusiwa;
- (d) kufanya usafi katika eneo lake la biashara;
- (e) kulipa ushuru na ada kwa wakati;
- (f) kutobandika au kutobandua tangazo bila idhini ya mkuu wa masoko;
- (g) kutotumia lugha ya matusi au kuudhi au kashfa katika eneo la soko;
- (h) kushiriki usafi wa jumla wa soko;
- (i) kutoweka bendera ya chama chochote cha siasa ndani ya eneo la soko;
- (j) kutofanya shughuli za kisiasa katika eneo la soko;
- (k) kutotupa taka ovyo au kutiririsha maji machafu;
- (l) kutowasha moto maeneo yasiyohusika ndani ya soko; na
- (m) kuheshimu masharti ya upangaji aliyopewa na halmashauri na maelekezo atakayopewa mkuu wa masoko na kamati ya wadau wa soko.

Ujenzi na **22.-** Mtu hataruhusiwa kufanya ujenzi,
ukarabati ukarabati au marekebisho ya chumba, kibanda, meza au
kizimba pasipo idhini ya maandishi ya halmashauri.

Makosa na adhabu **23.-** Mtu atakuwa ametenda kosa na akipatikana
na hatia atatozwa faini isiyopungua Shilingi laki mbili
na isiyozidi Shilingi Milioni moja au kifungo
kisichopungua miezi kumi na mbili na kisichozidi
miezi ishirini na nne au adhabu zote kwa pamoja.

Kufifilisha makosa **24.-** Mkurugenzi atakuwa na uwezo wa
kufifilisha kosa kwa kumtoa mtu yeyote aliyetenda
Sura ya 290 kosa kwa mujibu wa Sheria Ndogo hii kwa mujibu wa
Sheia, iwapo mkosaji atakiri kosa kwa hiari na kuwa
tayari kujaza fomu maalum iliyoainishwa katika
Jedwali la Pili la Sheria Ndogo hizi na kulipa ada au
ushuru anaodaiwa.

JEDWALI LA KWANZA

(Limetengenezwa chini ya kanuni ya 5(2))

KIBALI CHA KUTUMIA SOKO

1. Jina la mwombaji.....

2. Anuani ya mwombaji.....
3. Kibali cha.....
4. Eneo ambalo kibali hicho kitatumika.....
5. Muda wa kibali ni kuanzia tarehe..... hadi tarehe.....
6. Msharti ya kutumia kibali hicho
 - a).....
 - b).....
 - c).....
 - d).....
7. Tarehe ya kikao iliyoidhinishwa kibali.....
Muhtasari Na.....
8. Imesainiwa na:
Jina:.....
Saini.....
Mkuu wa soko Saini ya mwombaji
tarehe..... Tarehe.....
Mhuri.....

JEDWALI LA PILI

(Limetengenezwa chini ya kanuni ya 24)

FOMU YA KUKIRI NA KUFIFILISHA MAKOSA

Mimi;..... nakiri KWA HIARI YANGU MWENYEWE
mbele ya;..... ambaye ni Mkurugenzi wa halmashauri ya wilaya ya
Same, kwamba mnamo tarehe;..... ya mwezi;..... Mwaka;..... nilitenda kosa la
kukiuka masharti ya aya ya ya Sheria Ndogo ya (Ushuru wa Masoko) ya Halmashauri ya
Wilaya ya Same ya Mwaka.

Kwa Mamlaka aliyopewa Mkurugenzi wa halmashauri ya wilaya ya Same, niko tayari kulipa kiasi cha ada au ushuru ninaodaiwa pamoja na faini.

**NATHIBITISHA KWAMBA MAELEZO HAPO JUU NI YA KWELI NA NIMEYATOA
MIMI MWENYEWEE KWA HIARI YANGU KADRI YA UFAHAMU WANGU:**

Leo tarehe;..... ya Mwezi;..... Mwaka;.....

Jina;.....

Saini;.....

MBELE YANGU :

Jina;.....

Wadhifa;.....

Saini;.....

Tarehe;.....

Nembo ya Halmashauri ya Wilaya ya Same imebandikwa kwenye Sheria
Ndogo hizi kufuatia azimio lililopitishwa kwenye Mkutano wa
Halmashauri uliofanyika mnamo tarehe 05 Mwezi Mei mwaka 2023.
Mbele ya;

ANASTAZIA TUTUBA
Mkurugenzi Mtendaji,
Halmashauri ya Wilaya ya Same

YUSTO M. MAPANDE(DIWANI)
Mwenyekiti
Halmashauri ya Wilaya ya Same

NAKUBALI,

Dodoma.
25 Machi, 2024.

MOHAMED OMARY MCHENGERWA (MB)
Waziri wa nchi ofisi ya Rais
Tawala za mikoa na serikali za mitaa